

Maa-ainesten dumppaamiseen liittyvät rikokset

Kihlakunnansyyttäjä Jarmo Rintala

Pohjanmaan syyttäjänvirasto

Hyvinkään käräjäoikeuden tuomio 25.4.2017 nro 116237 (ei lainvoimainen) - Vaatimukset

- ▶ Syyttäjä vaati Kuljetus- ja maanrakennusyhtiö S Oy:n toiminnasta vastanneille A:lle ja B:lle rangaistusta törkeästä ympäristön turmelemisesta, koska S Oy:n toiminnassa oli lain vastaisesti ja ilman laissa edellytettyä lupaa kuljetettu maa-aineksia pohjavesialueella sijainneelle kiinteistölle ja levitetty niitä siellä siten, että teko oli ollut omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle.
- ▶ Syyttäjä vaati kiinteistön omistajalle C:lle sekä tämän puolisolle D:lle, joka tosiasiallisesti oli ollut sopimassa ja järjestelemässä maa-ainesten tuontia, niin ikään rangaistusta törkeästä ympäristön turmelemisesta.

Vaatimukset

- ▶ Syyttäjä vaati, että S Oy oli velvoitettava korvaamaan valtiolle rikoksen tuottamana taloudellisena hyötynä 192.911 euroa. Vaatimus perustui S Oy:n välttämien maa-ainesten vastaanottomaksujen määrään sekä S Oy:n Maapörssi Oy:stä saamiin tuloihin.
- ▶ Syyttäjä vaati, että C ja D oli velvoitettava korvaamaan valtiolle rikoksen tuottamana taloudellisena hyötynä 13.640 euroa. Vaatimus perustui siihen, että C ja D olivat S Oy:n kanssa tekemänsä urakkasopimuksen perusteella saaneet mainitun summan arvosta rakennusmateriaaleja.
- ▶ Syyttäjä vaati, että S Oy oli tuomittava vähintään 60.000 euron suuruiseen yhteisösakkoon.
- ▶ Asianomistajana ollut kunnallinen vesilaitos vaati vastaajilta vahingonkorvauksena 33.234,41 euroa. Vaatimus perustui siihen, että vesilaitos oli joutunut vastaajien menettelyn vuoksi ryhtymään ylimääräisiin veden laadun tarkkailu- ja tutkimustoimenpiteisiin.
- ▶ Lisäksi sekä vesilaitos että ELY-keskus vaativat oikeudenkäyntikulujensa korvaamista.

Vastaukset

- ▶ Kaikki vastaajat kiistivät kaikki syyttäjän ja asianomistajien vaatimukset.

Tapahtumainkulku

- ▶ C oli ostanut kiinteistön vuonna 2011.
- ▶ Kiinteistö sijaitsi 1-luokan pohjavesialueella noin 200 - 300 metrin etäisyydellä vedenottamosta. Kiinteistö oli myös osittain pohjaveden muodostumisalueella. Pohjavesi virtaa kiinteistöltä vedenottamolle päin.
- ▶ Kiinteistöllä sijaitsi entinen soranottoalue, joka oli pohjaveden muodostumisen ja laadun kannalta tärkeä.
- ▶ Kiinteistöllä oli aiemmin harjoitetun soranottotoiminnan seurauksena huomattavia korkeuseroja.
- ▶ C:n ja D:n tarkoituksena oli rakentaa kiinteistölle uusia rakennuksia, ja sen vuoksi heillä oli tarve tasata kiinteistöä sinne tuotavilla maa-aineksilla.

Tapahtumainkulku

- ▶ Kiinteistön omistaja C ja S Oy allekirjoittivat 17.7.2013 maisemointiurakkasopimuksen.
- ▶ Maisemoinnissa sovittiin käytettäväksi S Oy:n omilta työmailta kertyneitä puhtaita ylijäämämaa-aineeksiä.
- ▶ Sopimuksen mukaan S Oy vastasi maa-ainesten kuljettamisesta ja levittämisestä.
- ▶ C:n ei tarvinnut maksaa maa-aineksista, vaan päinvastoin S Oy sitoutui toimittamaan hänelle 13.640 euron arvosta putki- ja rakennustarvikkeita.
- ▶ Sopimuksen mukaisesti S Oy kuljetti kiinteistölle omilta työmailtaan pääasiassa savipitoisia maa-aineeksiä.
- ▶ Lisäksi S Oy myi Maapörssi Oy:n kautta muille alan yrityksille lipukkeita kiinteistön käyttämiseksi puhtaiden maa-ainesten vastaanottoaikkana.

Tapahtumainkulku

- ▶ Kunnan ympäristövalvontapäällikkö katsoi 5.3.2014 antamassaan päätöksessä toiminnan luvattomaksi maankaatopaikkatoiminnaksi. Kunnan ympäristölautakunta vahvisti päätöksen 11.3.2014.
- ▶ Ympäristölautakunta määräsi 8.3.2016 S Oy:n ennallistamaan kiinteistön ja poistamaan sieltä kaikki sinne ajettut savipitoiset ja huonosti vettä johtavat maamassat.
- ▶ Käräjäoikeuden käsittelyyn mennessä ennallistamistyöt oli saatettu ympäristöviranomaisten hyväksymällä tavalla päätökseen. Kiinteistöltä oli ajettu pois 33.788 lavakuutiometriä savipitoisia maa-aineksia.
- ▶ S Oy väitti ajaneensa kiinteistöltä pois enemmän maa-aineksia kuin se oli sinne vienyt. Todistelun perusteella käräjäoikeus kuitenkin katsoi, ettei syyttäjän väitettä kiinteistölle viedystä 33.780 kuutiometristä voitu pitää liiallisena.

Saven läjittämisen vaikutuksista pohjavesialueella

- ▶ Käräjäoikeudessa kuultiin asiantuntevia todistajia ja asiantuntijaa saven läjittämisen vaikutuksista pohjaveteen. Lisäksi käytettävissä oli Geologisen tutkimuskeskuksen kirjallinen lausunto.
- ▶ Happipitoisen pohjaveden muodostumisolosuhteet ovat suotuisimmat hiekka- ja sorapitoisilla maanottoalueilla.
- ▶ Saviaineksen läjittäminen tällaiselle alueelle muuttaa maaperän huonosti vettä läpäiseväksi, jolloin happipitoisen sadeveden pääsy pohjaveteen heikkenee tai voi jopa kokonaan estyä.
- ▶ Happipitoisen pohjaveden määrä vähenee ja pohjaveden happipitoisuus laskee.
- ▶ Alhainen happipitoisuus aiheuttaa mangaanin liukenemista pohjaveteen.
- ▶ Saviaines voi myös aiheuttaa pohjaveden samentumista.

Saven läjittämisen vaikutuksista pohjavesialueella

- ▶ Merkittävä osa läheisen vedenottamon pohjavedestä muodostui hiekkamuodostelmassa, jolla maanlajitysalue sijaitsi.
- ▶ Pohjaveden virtaussuunta oli läjitysalueelta kohti vedenottamoa.
- ▶ Suoritetuissa tarkkailuissa saadut tulokset viittasivat siihen, että läjitystoiminta oli aiheuttanut mangaanipitoisuuden lisääntymistä vedenottamon tuottamassa raakavedessä.
- ▶ Kyseinen vedenottamon vesi sekoittui kuitenkin vesitornissa muualta tulleen veden kanssa, joten terveysriskiä ei ollut aiheutunut.

Lainsäädännöstä - Vesilaki

- ▶ Vesilain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa ... pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos olennaisesti vähentää tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesiesiintymän antoisuutta tai muutoin huonontaa sen käyttökelpoisuutta...
- ▶ Vesilain 1 luvun 3 §:n 9 kohdassa on määritelty vesitaloushanke.
- ▶ Käräjäoikeus katsoi, että S Oy:n urakkasopimuksen nojalla tekemä maisemointityö on ollut sellainen vesitaloushanke, joka on edellyttänyt vesilaissa tarkoitettua lupaviranomaisen eli aluehallintoviraston lupaa.

Lainsäädännöstä - Jätelaki

- ▶ Yksi keskeinen oikeudellinen kysymys asiassa oli se, oliko kiinteistölle ajettu maa-aines jätettä.
- ▶ Jätelain 2 §:n 1 momentin mukaan jätelakia sovelletaan jätteeseen, jätehuoltoon ja roskaantumiseen sekä tuotteisiin ja toimintaan, joista syntyy jätettä.
- ▶ Jätelain 5 §:ssä on jätteen määritelmä. Samassa pykälässä säädetään myös siitä, milloin aine tai esine ei ole jäte vaan sivutuote.
- ▶ Valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012) liite 4: Jäteluettelo. Luettelossa on mainittu myös "maa-ainekset (pilaantuneilta alueilta kaivetut maa-ainekset mukaan luettuina), kiviainekset ja ruoppausmassat".

Lainsäädännöstä - Jätelaki

- ▶ Käräjäoikeus totesi kuitenkin, että jätelain vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan pois kaivetut maa-ainekset eivät ole aina jätettä.
- ▶ Käräjäoikeus viittasi ympäristöministeriön muistiossa 30.7.2015 määriteltyihin maa-ainesten jäteluonteen keskeisiin arviointiperusteisiin:
  - a) Maa-aineksen sisältämät haitta-ainepitoisuudet eivät aiheuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa;
  - b) Maa-ainesten jatkokäyttö on varmaa;
  - c) Maa-ainesten jatkokäyttö on suunnitelmallista; ja
  - d) Maa-aines voidaan jatkokäyttää sellaisenaan ilman muuntamistoimia.

Lainsäädännöstä - Jätelaki

- ▶ Käräjäoikeus viittasi myös aikaisemmin voimassa olleen YSL:n 30 a §:n kumonneen lain 647/2011 esitöihin, joissa todetaan: "varmasti ja suunnitelmallisesti ilman edeltäviä muuntamistoimia ottamispaikalla hyödynnettävä pilaantumaton maa-aines tai muu luonnon aines ei oikeuskäytännön mukaan ole jätettä. ... Myös säännöksessä tarkoitettu pilaantumaton maa-aines tai muu luonnonaines, joka hyödynnetään varmasti ja suunnitelmallisesti ilman edeltäviä muuntamistoimia muualla kuin ottamispaikalla, on usein rajattu jätteen käsitteestä."
- ▶ Edelleen mainituissa esitöissä todetaan, että pilaantumattoman, muualla kuin ottopaikalla hyödynnettävän maa-aineksen luokittelua jätteeksi tulisi tarkastella jätedirektiivin mukaisesti.
- ▶ Jätedirektiivissä on jätteeksi luokittelussa kiinnitetty huomiota mm. siihen, onko aineen tai esineen jatkokäyttö laillista ja aiheutuuko siitä haitallisia kokonaisvaikutuksia ympäristölle tai ihmisten terveydelle.

Lainsäädännöstä - Jätelaki

- ▶ Käräjäoikeus katsoi, ettei syytteessä tarkoitettu maa-aines ollut täyttänyt jätedirektiivin sivutuotteelle asettamaa vaatimusta siitä, että jatkokäyttö on laillista, koska:
  - a) savipitoiset maa-ainekset eivät ole pohjavesialueella soveltuneet siihen maisemointitarkoitukseen, mihin niitä oli käytetty; ja
  - b) maa-ainekset oli kuljetettu kiinteistölle vesilain vastaisesti ilman vesilain mukaista lupaa.
- ▶ Samoilla perusteilla käräjäoikeus katsoi, ettei täyttynyt myöskään jätedirektiivin jätteen luokittelun päättymiselle asettama vaatimus siitä, että aineen tai esineen käytöstä ei aiheudu haitallisia kokonaisvaikutuksia ympäristölle.
- ▶ Näin ollen käräjäoikeus päätyi siihen, että kiinteistölle ajettuja savipitoisia maa-aineksia oli sekä jätedirektiivin että jätelain 5 §:n perusteella pidettävä jätteenä.

Lainsäädännöstä - Jätelaki

- ▶ Käräjäoikeus katsoi, että syytteessä tarkoitetulla menettelyllä oli rikottu:
  - a) jätelain 29 §:ää, koska kiinteistön omistaneella C:llä ei ollut mainitun lainkohdan mukaista lupaa jätteen vastaanottamiseen;
  - b) jätelain 13 §:ää, koska jätettä oli käsitelty hallitsemattomasti; ja
  - c) Jätelain 72 §:ää, koska menettelystä oli aiheutunut maiseman rumentumisena ilmennyttä roskaantumista sekä myös haittaa ympäristölle.
- ▶ Sen sijaan käräjäoikeus katsoi, ettei asiassa oltu rikottu jätelain 31 §:ää, jossa on säädetty jätteen kuljettajan vastuusta, koska S Oy ei ollut vain kuljettanut maa-ainesta (jätettä) vaan oli tullut sen haltijaksi.

Lainsäädännöstä - Ympäristönsuojelulaki

- ▶ Käräjäoikeus pohti sitä, onko syytteessä tarkoitetulla menettelyllä aiheutettu YSL 3 §:n 1 momentin mukaista ympäristön pilaantumista, YSL 7 §:ssä tarkoitettua maaperän pilaantumista tai YSL 8 §:ssä tarkoitettua pohjaveden pilaantumista.
- ▶ Käräjäoikeus viittasi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun KHO:2003:11. Sen mukaan pilaantumisen tulee käsitteellisesti aiheutua päästöistä ympäristöön (päästämiseen rinnastetaan myös jättäminen).
- ▶ Ympäristön pilaamista ei siis KHO:n ratkaisun mukaan ole ympäristön tilan huonontaminen tai muu turmeleminen, jos seuraus aiheutetaan ympäristön muuttamalla (esim. rakentamalla tai kaivamalla).

Lainsäädännöstä - Ympäristönsuojelulaki

- ▶ Käräjäoikeuden mukaan maa-aineksen läjittäminen rinnastuu toiminnallisesti fyysistä ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin, jotka eivät vielä sellaisenaan merkitse päästöä ympäristöön.
- ▶ Riidatonta oli, että kyseessä ollut maa-aines oli pilaantumaton.
- ▶ Näin ollen käräjäoikeus totesi, ettei S Oy:n suorittamasta läjitystyöstä ollut aiheutunut ympäristöön YSL:ssä tarkoitettua päästöä, josta olisi aiheutunut maaperän tai pohjaveden pilaantumista tai sellaisen vaaraa.
- ▶ Näin ollen asiassa ei ollut kyse YSL:ssä tarkoitettusta ympäristön pilaantumisesta.

Lainsäädännöstä - Ympäristönsuojelulaki

- ▶ Tekoaikana voimassa olleen ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n mukaan kaatopaikkatoimintaan oli oltava ympäristölupa.
- ▶ Käräjäoikeus katsoi, että suoritettua maanläjitystä voitiin pitää väitetyin maisemointityön asemesta maankaatopaikkatoimintana, koska maa-ainesta sijoitettiin pysyvästi ilman hyödyntämistarkoitusta.
- ▶ Näin ollen läjitystyö olisi edellyttänyt ympäristölupaa.

Ympäristö- ja terveysvaikutuksista

- ▶ Ympäristön turmeleminen (RL 48:1.1) edellyttää, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle.
- ▶ Tekoaikana voimassa ollut törkeän ympäristön turmelemisen tunnusmerkistö edellytti, että ympäristölle tai terveydelle oli aiheutunut konkreettista vaaraa.
- ▶ Käräjäoikeus totesi, että pohjaveden muodostumisen vähenemistä ja pohjavedessä tapahtuvaa happipitoisuuden laskua ja mangaanipitoisuuden nousua voidaan pitää pilaantumiseen rinnastettavana ympäristön haitallisena muuttumisena.
- ▶ Käräjäoikeus piti todennäköisenä, että läjitystyö oli myötävaikuttanut pohjaveden mangaanipitoisuuden nousuun.
- ▶ Läjitystyöstä oli aiheutunut konkreettinen, varteenotettava vaara pohjaveden määrän ja laadun haitallisille muutoksille.

Ympäristö- ja terveysvaikutuksista

- ▶ Käräjäoikeudessa esitettiin todistelua mangaanin vaikutuksista pohjaveteen.
- ▶ Todistelun mukaan mangaani on neurotoksinen metalli. Juomaveden mangaanipitoisuudelle ei kuitenkaan ole asetettu terveysperusteista raja-arvoa.
- ▶ Käräjäoikeus huomioi sen, että kyseisen vedenottamon vesi sekoittui vesitornissa muiden vedenottamoiden vesien kanssa.
- ▶ Kuluttajille jaetun veden mangaanipitoisuuden laatusuositus ei ollut ylittynyt.
- ▶ Näin ollen käräjäoikeus katsoi, ettei läjitystoiminnasta ollut aiheutunut konkreettista vaaraa kenenkään terveydelle.

Rikosoikeudellinen arviointi S Oy:n osalta

► Käräjäoikeus katsoi selvitettyksi, että:

a) S Oy oli maa-aineksia kuljettamalla ja Maapörssi Oy:n kautta hankkimalla saattanut ja jättänyt ympäristöön ainetta eli 33.780 kuutiometriä jätteen luokiteltavia maa-aineksia vastoin vesilain, jätelain, ympäristönsuojelulain (86/2000) ja ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) säännöksiä sekä ilman vesilain edellyttämää lupaa tai ympäristölupaa siten, että teko on ollut omiaan aiheuttamaan pilaantumiseen verrattavaa ympäristön haitallista muuttumista sekä roskaantumista (Rikoslaki 48 luku 1 § 1 mom. 1 kohta)

b) S Oy oli jätteen luokiteltavia maa-aineksia kiinteistöllä levittämällä ja tasoittamalla käsitellyt ainetta jätelain 147 §:n 2 momentissa mainitun säännöksen vastaisesti sekä ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetun säännöksen vastaisesti siten, että teko on ollut omiaan aiheuttamaan pilaantumiseen verrattavaa ympäristön haitallista muuttumista sekä roskaantumista (Rikoslaki 48 luku 1 § 1 mom. 2 kohta)

Vastuun kohdentamisesta S Oy:ssä

- ▶ A oli vastannut S Oy:n maanrakennustoiminnasta ja tehnyt yhtiön puolesta maisemointiurakkaa koskeneen sopimuksen. Käräjäoikeus katsoi, että A oli vastuussa yhtiön toiminnasta syytteessä tarkoitetulla kiinteistöllä.
- ▶ B oli toiminut S Oy:n toimitusjohtajana, minkä lisäksi hän oli vastannut yhtiön kuljetuksista ja ajovalityksistä. B ei ollut osallistunut urakkasopimuksen tekemiseen, mutta hän oli jossain vaiheessa tullut tietoiseksi siitä, että C:n omistamalle kiinteistölle ajetaan erittäin suuri määrä maa-ainesta, jonka kuljettaminen kunnallisille maanvastaanottopaikoille olisi ollut maksullista. Käräjäoikeus katsoi, että tämän tietoisuuden myötä B:lle oli asemassaan syntynyt velvollisuus varmistua toiminnan lainmukaisuudesta. Näin myös B oli vastuussa yhtiön toiminnasta syytteessä tarkoitetulla kiinteistöllä.

Tahallisuus / törkeä huolimattomuus (A)

- ▶ A kiisti tienneensä, että C:n kiinteistö sijaitsi pohjavesialueella. Asiassa kävi kuitenkin ilmi, että A oli saanut luettavakseen suunnittelutarveratkaisun, josta tämä seikka ilmeni. Käräjäoikeus katsoi, että A:n oli täytynyt tulla tietoiseksi siitä, että kiinteistö sijaitsi pohjavesialueella.
- ▶ Käräjäoikeus kiinnitti huomiota siihen, että S Oy:n toimialaan kuului maainesten kauppa. Käräjäoikeus viittasi jätelain 12 §:ssä säädettyyn selvilläolovelvollisuuteen.
- ▶ A:n oli täytynyt käsittää, ettei pelkkä suunnittelutarveratkaisu sisältänyt lupaa laajamittaiseen maantäyttötyöhön vaan että siihen pohjavesialueella edellytetään viranomaisen lupa.
- ▶ A:n oli täytynyt pitää ympäristön roskaantumisen ja haitallisen muuttumisen vaaraa maanläjityksen varsin todennäköisenä seurauksena.
- ▶ A oli menetellyt tahallaan.

Tahallisuus / törkeä huolimattomuus (B)

- ▶ B:n ei katsottu tulleen tietoiseksi siitä, että kyse oli pohjavesialueesta. Näin ollen hänen ei voitu katsoa toimineen tahallaan.
- ▶ B:n laiminlyönti osoitti kuitenkin huolimattomuutta.
- ▶ Menettelyllä oli rikottu merkittävää huolellisuusvelvollisuutta ja vaarannetut edut olivat tärkeitä (Perustuslaki 20.1 §, KKO:2016:58).
- ▶ B oli laiminlyönyt selvilläolovelvollisuutensa.
- ▶ S Oy:n toimialaan kuului maa-ainesten kauppa.
- ▶ B:n huolimattomuutta oli pidettävä törkeänä.

Rikosoikeudellinen arviointi (C ja D)

► Käräjäoikeus katsoi selvitetyn, että C ja D olivat yhdessä:

a) vastaanottamalla kiinteistölle 33.780 kuutiometriä jätteeksi luokiteltavia maa-aineksia saattaneet ja jättäneet ympäristöön ainetta vastoin vesilain, jätelain, ympäristönsuojelulain (86/2000) ja ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) säännöksiä sekä ilman vesilain edellyttämää lupaa tai ympäristölupaa siten, että teko on ollut omiaan aiheuttamaan pilaantumiseen verrattavaa ympäristön haitallista muuttumista sekä roskaantumista (Rikoslaki 48 luku 1 § 1 mom. 1 kohta)

b) sallimalla urakkasopimuksessa sopimansa mukaisesti S Oy:n levittää jätteeksi luokiteltavia maa-aineksia kiinteistölle käsitelleet ainetta jätelain 147 §:n 2 momentissa mainitun säännöksen vastaisesti sekä ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetun säännöksen vastaisesti siten, että teko on ollut omiaan aiheuttamaan pilaantumiseen verrattavaa ympäristön haitallista muuttumista sekä roskaantumista (Rikoslaki 48 luku 1 § 1 mom. 2 kohta)

Tahallisuus / törkeä huolimattomuus (C ja D)

- ▶ C ja D olivat useita kertoja olleet yhteydessä viranomaisiin liittyen kiinteistölle tekemiinsä suunnitelmiin.
- ▶ Käräjäoikeus katsoi C:n ja D:n tulleen tietoisiksi siitä, että kiinteistön sijaitseminen pohjavesialueella asetti olennaisia rajoituksia kiinteistöllä suoritettaville rakennus- ja maantäyttötöille.
- ▶ C:n ja D:n katsottiin tulleen tietoisiksi myös siitä, että ulkopuolisten maa-ainesten ajaminen kiinteistölle edellytti ympäristölupaa.
- ▶ Maanlajitystyö oli poikennut siitä, mitä C ja D olivat suunnittelutarveratkaisua hakiessaan viranomaisille ilmoittaneet.
- ▶ C ja D eivät voineet siirtää vastuutaan S Oy:lle.
- ▶ C:n ja D:n katsottiin menetelleen tahallaan.
- ▶ D osalta arviointia ei muuttanut se, että hän oli tekoaikana suorittamassa vankeusrangaistusta.

Törkeä ympäristön turmeleminen

- ▶ Sovellettiin 1.1.2016 lukien kumottua rikoslain 48 luvun 2 §:ää, joka edellytti konkreettista ja erityisen suurta vaaraa ympäristölle tai terveydelle.
- ▶ Käräjäoikeus katsoi, että oli ollut olemassa todellinen vaara pohjavesiolosuhteiden pysyvistä huonontumisesta. Vaaran poistuminen ennallistamistöiden myötä ei poistanut tätä tosiseikkaa.
- ▶ Vaara oli uhannut vaikeuttaa alueellista vedensaantia ja aiheuttaa sille tuntevia lisäkustannuksia.
- ▶ Vaaraa voitiin pitää erityisen suurena (aiheutetun tai uhkaavan vahingon pitkäaikaisuus, laaja ulottuvuus ja muut seikat).
- ▶ S Oy:n osalta rikos oli tehty liiketoiminnassa taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi. Myös C ja D olivat saaneet taloudellista hyötyä.
- ▶ Ennallistamiskustannusten määrä oli ollut huomattava ja asianomistajalle oli aiheutunut huomattavia kustannuksia.
- ▶ Ympäristön turmeleminen oli kaikkien vastaajien osalta törkeä.

Rangaistusseuraamukset

- ▶ A:n ja B:n osalta otettiin lieventävänä seikkana huomioon se, että he olivat hyvässä yhteistoiminnassa ympäristöviranomaisten kanssa ennallistamistöillä myötävaikuttaneet rikoksen vaikutusten poistamiseen.
- ▶ A: 8 kuukautta ehdollista vankeutta
- ▶ B: 6 kuukautta ehdollista vankeutta
- ▶ C: 6 kuukautta ehdollista vankeutta
- ▶ D: 6 kuukautta vankeutta, minkä sijasta 160 tuntia yhdyskuntapalvelua

Yhteisösakko

- ▶ A ja B kuuluivat S Oy:n johtoon, joten edellytykset yhteisösakon tuomitsemiselle olivat olemassa.
- ▶ Käräjäoikeus totesi, että rikoksesta seuraava vahingonkorvaus ei pääsääntöisesti aiheuta sitä, ettei yhteisösakkoa määrättäisi.
- ▶ S Oy:ssä oli A:n ja B:n lisäksi kaksi muuta omistajaa (perheyhtiö). S Oy kuitenkin työllisti yli 70 henkilöä, joten sitä ei voitu pitää pienenä yhtiönä.
- ▶ S Oy:lle aiheutuneet ennallistamiskustannukset olivat noin 320.000 euroa, mikä ylitti rikoksella tavoitellun hyödyn ainakin yli 150.000 eurolla.
- ▶ Aiheutuneiden ennallistamiskustannusten vuoksi käräjäoikeus piti yhteisösakon tuomitsemista kohtuuttomana.

Rikoshyöty

- ▶ Käräjäoikeus katsoi, että S Oy:lle aiheutuneet ennallistamiskustannukset ja sen maksettavaksi tuomittava vahingonkorvaus huomioiden S Oy:lle ei ollut jäänyt sellaista rikoshyötyä, joka sen olisi korvattava valtiolle.
- ▶ S Oy oli urakkasopimuksessa sitoutunut toimittamaan kiinteistölle 13.640 euron arvosta putki- ja rakennustarvikkeita. Käräjäoikeus katsoi näiden tulleen C:n hyväksi kiinteistön omistajana, joten C velvoitettiin menettämään valtiolle rikoshyötynä 13.640 euroa.

Vahingonkorvaus

- ▶ Käräjäoikeus piti perusteltuna sitä, että kunnallinen vesilaitos oli ryhtynyt tihennettyihin vedentarkkailutoimenpiteisiin.
- ▶ Ylimääräisessä vedentarkkailussa oli noudatettu alueellisen vesiensuojeluyhdistyksen laatimaa suunnitelmaa.
- ▶ Vedentarkkailutoimenpiteitä ei pidetty miltään osin aiheettomina tai liiallisina.
- ▶ Vastaajat velvoitettiin yhteisvastuullisesti korvaamaan vesilaitokselle 32.492,41 euroa.

Oikeudenkäyntikuluista

- ▶ Koska vain syyttäjällä on oikeus vaatia yhteisösakon tuomitsemista, ei S Oy ollut velvollinen korvaamaan asianomistajana olleen ELY-keskuksen oikeudenkäyntikuluja.
- ▶ Vaikka yhteisösakkoa ei tuomittu, sen tuomitsemisen edellytykset kuitenkin olivat olemassa. Näin ollen ei S Oy:llä vastaavasti ollut oikeutta saada valtiolta korvausta oikeudenkäyntikuluistaan.

Lopuksi

- ▶ Tuomio ei ole lainvoimainen. Käräjäoikeus on kuitenkin käsitellyt asian kolmen tuomarin kokoonpanossa.
- ▶ Pilaantumattomien maa-ainesten jäteluonne saattaa olla tulkinnanvarainen ja riippua tapauskohtaisista olosuhteista.
- ▶ Käräjäoikeuden mukaan käsitteellisesti ei ollut kyse ympäristön pilaantumisen vaarasta vaan sitä vastaavasta ympäristön haitallisesta muuttumisesta. Haitallinen muuttuminen lienee voimakkaasti sidoksissa läjityspaikan olosuhteisiin.
- ▶ Maa-ainesten dumpaamista koskevissa jutuissa rikosnimikettä on syytä pohtia erityisen tarkasti heti rikosilmoituksen / tutkintapyyntöön saavuttua poliisille.